Optimum

KD Skladi
družba za upravljanje, d.o.o

Revija za pametne vlagatelje MAJ 2017 WWW.KD-SKLADI.SI

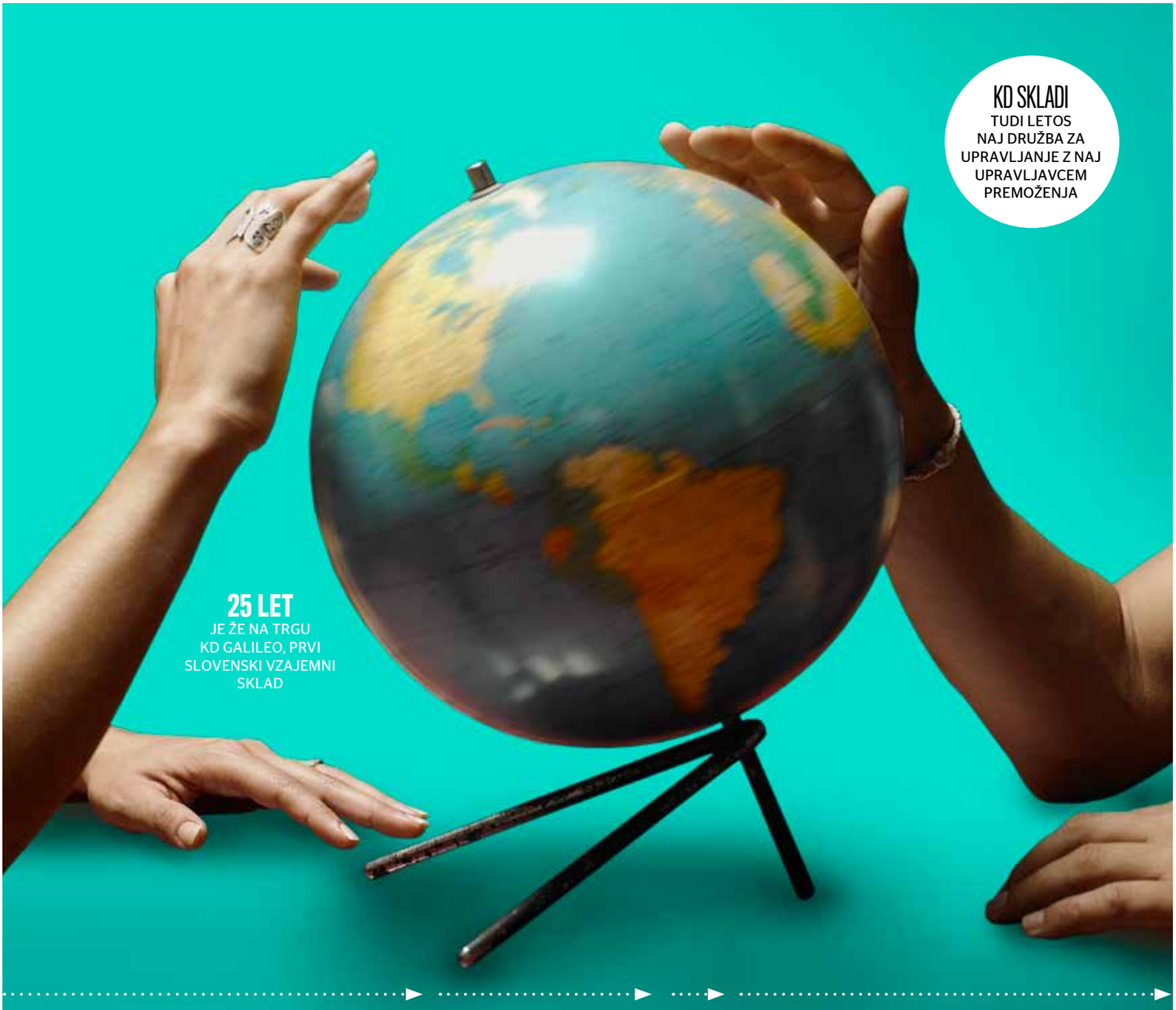

KD SKLADI
TUDI LETOS NAJ DRUŽBA ZA UPRAVLJANJE Z NAJ UPRAVLJAVCEM PREMOŽENJA

25 LET
JE ŽE NA TRGU KD GALILEO, PRVI SLOVENSKI VZAJEMNI SKLAD

Finančni svet se vrti.

Z AKTIVNIM UPRAVLJANJEM, S POZNAVANJEM GLOBALNIH TRGOV IN PRAVOČASNIMI ODZIVI LAHKO OPTIMALNO PLEMENITIMO VAŠE PREMOŽENJE.

Vse najboljše, KD Galileo!

V prvem slovenskem vzajemnem skladu uspešno plemenitimo sredstva že okroglih 25 let.

AVTOR: **ŽIGA CAJZEK, KD SKLADI**

SE ŠE SPOMINJATE LETA 1992? Republika Slovenija je bila takrat še rosno mlada. Šele januarja tega leta so jo priznale prve države. A še pred tem smo tedaj na novega leta dan dobili prvi slovenski vzajemni sklad – KD Galileo. V 25 letih delovanja je bil ta nato sestavni del razvoja slovenskega kapitalskega trga. Vzpenjal se je s trgi, prestal obdobje največje finančne krize v novejši zgodovini ter nato znova začel in nadaljeval pot navzgor. Zgodba o skladu KD Galileo je zgodba o tradiciji, kakovostnem upravljanju, odzivanju na razmere in prilagajanju. Zaznamovale so jo tudi zakonodajne in tržne spremembe. Prvi slovenski vzajemni sklad se je v naložbeni politiki iz v začetku slovenskega sklada (slovenska zakonodaja je sprva omejevala vlaganje v tuje vrednostne papirje) do danes prestrukturiral v globalni mešani fleksibilni sklad. Tega upravljavci družbe KD Skladi aktivno upravljajo in se pri tem odzivajo na razmere na finančnih trgih.

MED NAJBOLJŠIMI NA SVETU V SVOJI KATEGORIJI

KD Galileo je v prvih 25 letih rasel povprečno z 12,95-odstotnim letnim donosom. Kdor je v KD Galileo ob začetku delovanja sklada vložil 100 evrov, je imel 1. januarja letos, ob 25-letnici, na računu že več kot 2.000 evrov. Tisti pa, ki je od začetka vlagal v sklad mesečno po 100 evrov, je v 25 letih skupaj vplačal nekaj več kot 29.000 evrov, vrednost njegovih naložb pa je ob 25-letnici presegla 87.000 evrov.

Danes je KD Galileo eden od 16 podskladov KD Krovnega sklada. Za odličnost v upravljanju premoženja je prejel več domačih in mednarodnih nagrad. Mednarodna agencija Morningstar, katere ocene veljajo v svetovnem finančnem svetu za merilo uspešnosti, je ob koncu leta 2016 KD Galileo uvrstila med 5 odstotkov najbolje ocenjenih skladov v kategoriji globalnih fleksibilnih skladov.

KD Galileo je po sintetičnem kazalniku tveganja in donosa na lestvici od 1 do 7 (vrednost 7 pomeni potencialno najvišje tveganje) z oceno 4 uvrščen med srednje tvegane sklade. Združuje prednosti različnih vrst skladov, zato je lahko jedro portfelja vsakega vlagatelja. Primeren je lahko kot vstopna točka varčevanja v sklade za vlagatelje, ki niso poznavalci kapitalskih trgov, za izkušene vlagatelje pa predstavlja primeren delež uravnoteženosti v njihovem portfelju. ■

VEČ O SKLADU KD GALILEO:
www.kd-skladi.si/skladi/galileo/

ŽIVLJENJSKA ČRTA KD GALILEO

Od leta 1992 so se spreminjale razmere na trgih in zakonodaja. Po obdobju strmega vzpona je sledila svetovna gospodarska kriza, tej pa novo obdobje rasti. To so mejniki v prvih 25 letih sklada KD Galileo.

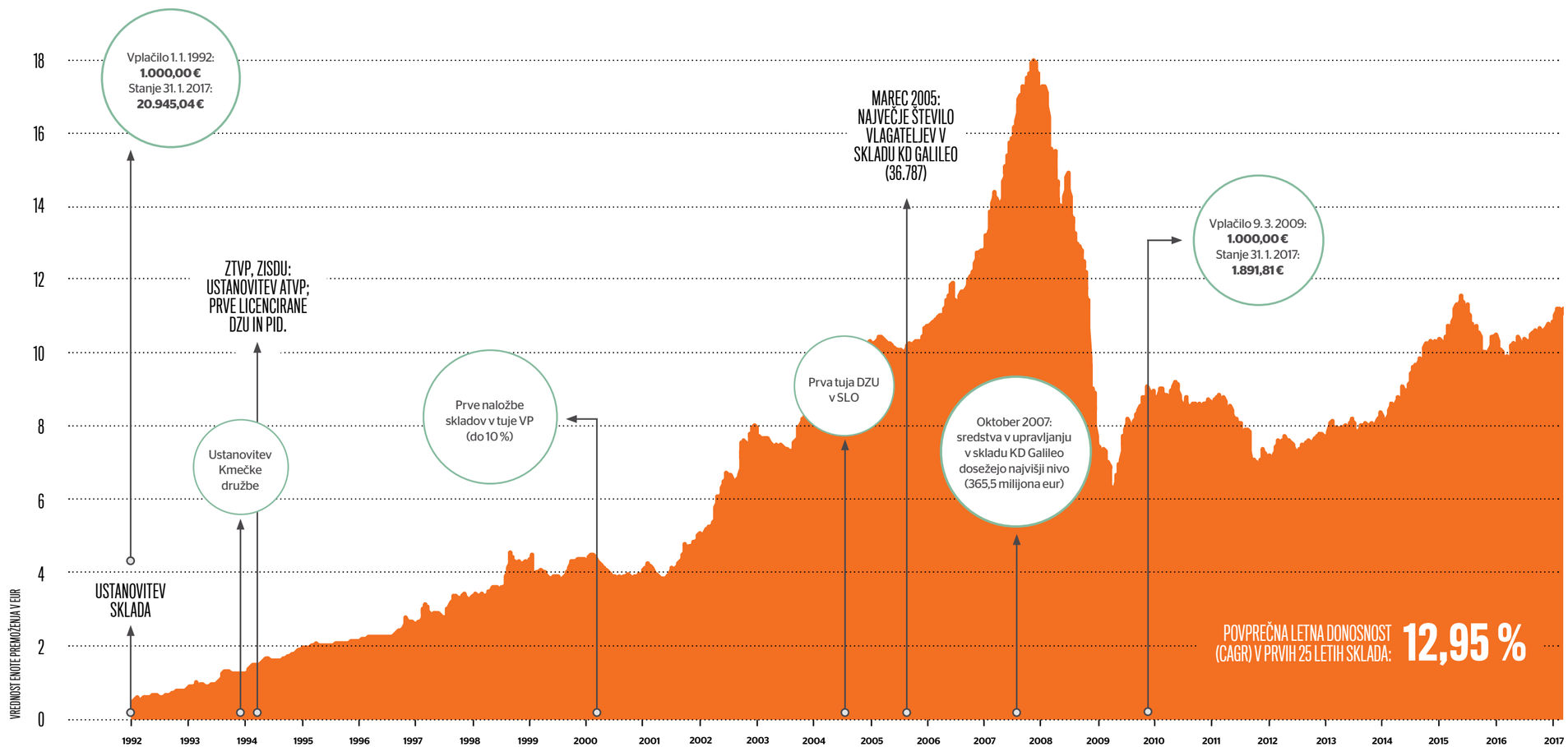

KD GALILEO SE JE Z LETI IZ SLOVENSKEGA SKLADA SPREMENIL V GLOBALNI MEŠANI VZAJEMNI SKLAD. DANES SO NALOŽBE USMERJENE PRETEŽNO V RAZVITE SVETOVNE TRGE.

STRUKTURA SKLADA NA DAN: 31. 12. 2006

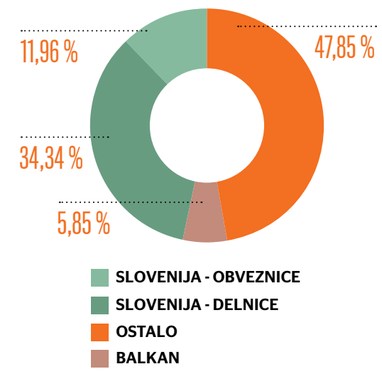

Kategorija Ostalo je sestavljena iz depozitov in lastniških ter dolžniških vrednostnih papirjev tujih izdajateljev drugih držav.

STRUKTURA SKLADA NA DAN: 31. 1. 2017

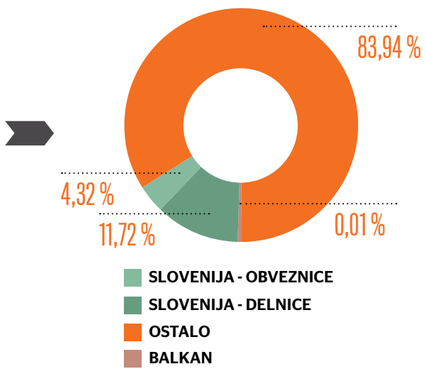

Kategorija Balkan je sestavljena iz lastniških vrednostnih papirjev podjetij s sedežem v Bosni in Hercegovini, Srbiji in na Hrvaškem.

Tradicija in prihodnost

»PRETEKLOSTI NE MOREMO SPREMENITI, zato pa je prihodnost tista, ki je v naših rokah, in odločiti se moramo pravočasno.« To je sporočilo, na katerega pogosto naletimo v življenju. Škarje in platno jutrišnjega dne imamo v svojih rokah. Tudi sporočilo naše družbe KD Skladi, ki ga najdete v naši kampanji, »Danes izbiram svoj jutri«, nas vse skupaj motivira, da razmišljamo o svoji prihodnosti. Prav tako nas opominja, da odločitev ne moremo prestavljati vnaprej, ampak moramo prave korake narediti pravočasno. Na poti pravih odločitev smo KD Skladi vaš finančni svetovalec. Drznil si bom zapisati, da smo v tistem, kar počnemo, najboljši. Tudi letošnje nagrade Mojih financ kažejo na to, da je naša družba na vrhu, enako kot lani in kot že štirikrat v sedmih letih, kolikor se nagrade podeljujejo. Deset novih kipcev za najboljše sklade, nagrada za najboljšega upravljavca leta in seveda nagrada za najboljšo družbo za upravljanje v petletnem obdobju: to smo mi, KD Skladi. Enako kot v številkah izraženi podatki o uspešnem upravljanju, tudi cene naših storitev in naš tehnološki razvoj kaže, da smo na področju vzajemnih skladov številka ena v Sloveniji. Čeprav popolnega zagotovila za prihodnost v finančnem svetu ni, so naši rezultati močan argument za to, da nam zaupate tudi v prihodnje. Prav tako pa je na naši strani tudi tradicija. Tista »nespremenljiva preteklost« z začetka namreč ni le zgodba za zgodovinske knjige. 25 let KD Galilea, prvega slovenskega vzajemnega sklada, je zapisanih v filozofijo našega delovanja. Enako kot pred četrt stoletja verjamemo v prave korake, za katere s posluhom za vsakega vlagatelja posebej skrbijo najboljši upravljavci in najboljši finančni svetovalci. In to je naš velik kapital. KD Skladi imamo tudi danes enako kot pred 25 leti najboljšo ekipo. Zato smo ob jubileju še posebej hvaležni vsem tistim, ki so našo zgodbo začeli, jo gradili in razvijali. Posebej pa se seveda zahvaljujemo tudi vam, našim vlagateljem. Ker ste nam zaupali včeraj – in ker nam zaupate danes, da bomo skupaj uspešni tudi jutri. ■

LUKA PODLOGAR
PREDSEDNIK UPRAVE DRUŽBE KD SKLADI

OPOZORILO VLAGATELJEM KD Skladi, družba za upravljanje, d. o. o., Dunajska cesta 63, Ljubljana, upravlja KD Krovni sklad s 16 podskladi. Prospekt krovnega sklada z vključenimi pravili upravljanja, dokumenti podskladov s ključnimi podatki za vlagatelje (KIID) ter zadnje objavljeno letno in polletno poročilo krovnega sklada v slovenskem jeziku so vlagateljem v tiskani obliki brezplačno na voljo na sedežu družbe in vpisnih mestih, v elektronski obliki pa so objavljeni na spletni strani www.kd-skladi.si.
Pretekla donosnost naložbe v sklad ni pokazatelj njene donosnosti v prihodnosti. Gibanje vrednosti enote premoženja posameznega sklada je v veliki meri odvisno od stanja na kapitalskih trgih. Vrednost enote premoženja lahko raste ali pada, zato so tudi prihodnji donosi lahko višji ali nižji kot v preteklosti. Obstaja verjetnost, da vlagatelj med varčevanjem ne dobi povrnjenih vseh sredstev, ki jih je vložil v sklad. Vstopni in izstopni stroški ter davki, ki jih morda plača vlagatelj in ki bi sicer znižali prikazano donosnost, v izračunu niso upoštevani. Najvišji vstopni stroški za sklade KD Galileo, mešani fleksibilni sklad, KD Rastko, evropski delniški sklad, KD Balkan, delniški, KD Novi trgi, delniški, KD Surovine in energija, delniški, KD Tehnologija, delniški, KD Vitalnost, delniški, KD Indija – Kitajska, delniški, KD Latinska Amerika, delniški, KD Vzhodna Evropa, delniški, in KD Dividendni, delniški, znašajo 3 odstotke, za KD Bond, obvezniški – EUR, KD Prvi izbor, sklad delniških skladov in KD Corporate Bonds – sklad podjetniških obveznic – EUR, pa 2 odstotka. Vstopni stroški se v primeru višjih vplačil znižajo v skladu z lestvico, objavljeno na spletni strani www.kd-skladi.si. KD MM, sklad denarnega trga – EUR, nima vstopnih stroškov. Najvišji izstopni stroški znašajo 2,5 odstotka in se zaračunajo le pri izplačilu sredstev iz varčevalnega paketa, če od prvega vplačila v paket še ni minilo pet let. KD Bond in KD MM nimata izstopnih stroškov. Tečajnica je objavljena v časnikih Delo, Dnevnik, Finance in Večer. Do 100 odstotkov sredstev skladov KD Bond in KD MM je lahko naloženih v obveznice enega samega izdajatelja, če gre za državo, lokalno in regionalno skupnost ali mednarodno organizacijo. Najmanj 90 odstotkov sredstev sklada KD Prvi izbor je naloženih v enote drugih skladov.
Sintetični kazalnik tveganja in donosa kaže razmerje med tveganjem in potencialnim donosom naložbe v sklad. Temelji na nihanju vrednosti enote premoženja sklada (VEP) v zadnjih petih letih. Pretekli podatki, ki se uporabljajo pri izračunu kazalnika, niso nujno zanesljiv pokazatelj profila tveganj sklada v prihodnosti. Ni zagotovljeno, da bo kategorija tveganj in donosa ostala nespremenjena, kategorizacija sklada se lahko sčasoma spremeni. Najnižja kategorija na lestvici ne pomeni naložbe brez tveganja.

AVTORJI IZ KD SKLADOV

ALEŠ LOKAR
POMOČNIK DIREKTORJA NALOŽBENEGA SEKTORJA – VODJA UPRAVLJANJA

Naj upravljavec leta po izboru Mojih financ je na kapitalskih trgih aktiven že več kot 15 let, v družbi KD Skladi pa od leta 2008. Upravlja sklade KD Galileo, KD Rastko in KD Dividendni.

MAG. LUKA FLERE
CFA, DIREKTOR NALOŽBENEGA SEKTORJA

Magister univerze Bocconi v Milanu in finančnik strokovnim nazivom »Chartered Financial Analyst« je del ekipe KD Skladi od leta 2008. Upravlja regijska sklada KD Balkan in KD Vzhodna Evropa.

BORUT ŠIVIC
FINANČNI SVETOVALEC

Specialist z dolgoletnimi izkušnjami na finančnem področju. Po 15 letih bančnega dela na področju kreditnega svetovanja in osebnega bančništva zdaj svoje znanje deli v družbi KD Skladi.

SINTETIČNI KAZALNIK TVEGANJ IN DONOSA*

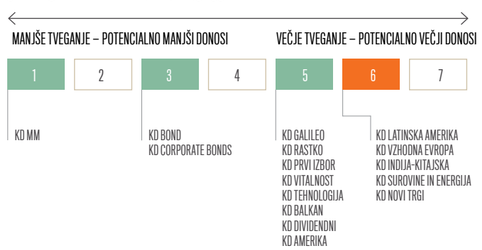

* Sintetični kazalnik tveganja in donosa kaže razmerje med tveganjem in potencialnim donosom naložbe v sklad. Temelji na nihanju vrednosti enote premoženja sklada (VEP) v zadnjih petih letih. Pretekli podatki, ki se uporabljajo pri izračunu kazalnika, niso nujno zanesljiv pokazatelj profila tveganj sklada v prihodnosti. Ni zagotovljeno, da bo kategorija tveganj in donosa ostala nespremenjena, kategorizacija sklada se lahko sčasoma spremeni. Najnižja kategorija na lestvici ne pomeni naložbe brez tveganja.

Razcvet z Vzhoda

Vzhodna Evropa je zelo raznolika regija, ki jo v naložbenem smislu sestavljajo največja država Rusija ter Poljska, Turčija, Romunija, Grčija in srednjeevropske države. Ravno zaradi raznolikosti kombinacija teh držav v portfelju KD Vzhodna Evropa vlagateljem ponuja zelo zanimivo naložbeno košarico.

AVTOR: **MAG. LUKA FLERE, KD SKLADI**

DOLGOROČNO se na delniških trgih Vzhodne Evrope prepletajo tri glavne investicijske teme. Privlačnost ruskega gospodarstva je energetska bogatost države, saj ima Rusija največje dokazane zaloge zemeljskega plina na svetu in je tudi sicer zelo bogata z energenti. Naravna bogastva državi dajejo možnost, da denar od črnega zlata reinvestira v druge sektorje in jih na ta način dodatno razvije. To se je v preteklih letih že dogajalo, a so proces nekoliko zavrle gospodarske sankcije. Ima pa država še ogromno neizkoriščenega potenciala v različnih sektorjih, kot so trgovina na drobno, kmetijstvo in industrija, če naštejemo le najbolj izrazite.

Druga zgodba je Turčija, prav tako zelo pomembna država v regiji. Energetsko je skoraj v celoti odvisna od uvoza, ima pa v širšem evropskem kontekstu eno najboljših demografskih slik. Gre za državo s 75 milijoni ljudi in z velikim deležem mladih, kar predstavlja močno bazo za nadaljnjo rast domačega povpraševanja, ki je gonilo gospodarske rasti in bo to ostalo tudi v prihodnje.

Tretjo temo predstavljajo srednjeevropske države. Tu je v ospredju zgodba približevanja standardom EU, zato pričakujemo, da bosta prevzemanje novih pravnih okvirov, znanj in tehnologij ter pritok svežega kapitala spodbujala hitrejšo rast tudi v prihodnje.

Tudi srednjeročno se je razpoloženje vlagateljev do regijskih naložb izboljšalo. V lanskem letu je vzhodnoevropski indeks, ki meri donosnost na teh trgih, zrasel za okoli 30 % v primerjavi s slabimi 16 % za trge v razvoju oziroma z dobrimi 11 % za globalne delniške naložbe. Gospodarska slika v regiji se skladno z okrevajočim svetovnim gospodarstvom izboljšuje. Ruska gospodarska rast naj bi bila letos, po dveh letih recesije zaradi sankcij in nizke cene nafte, okoli 1,2-odstotna. Poleg hitrejše gospodarske rasti pa pričakujemo tudi nadaljevanje nižanja obrestnih mer, ki so v Rusiji še vedno visoke (9,75 odstotka). Vse to naj bi pozitivno vplivalo na delniške naložbe.

Poleg pozitivnega gospodarskega okolja pa ne moremo mimo političnega dogajanja. Presenetljiva izvolitev Trumpa za ameriškega predsednika je pozitivno vplivala predvsem na sentiment do ruskih naložb zaradi Trumpovih milejših stališč do Rusije. Ključno seveda ostaja vprašanje sankcij do Rusije in morebitna spodbuda gospodarstvu in rasti, ki bi jih odprava prinesla. Menimo, da se tako v glavnih evropskih državah, predvsem v Franciji in Nemčiji, pa tudi v ZDA oblikuje konsenz, ki nakazuje, da bodo sankcije v drugi polovici leta omiljene ali celo odpravljene. Politično se je močno popravila tudi slika na Poljskem, kjer so ukrepi nove vlade sedaj veliko bolj predvidljivi, kar vpliva tudi na podjetja in njihove denarne tokove. Na drugi strani pa se je politično zaostrila slika v Turčiji, v kateri smo lani poleti videli poskus vojaškega udara, temu pa je sledila konsolidacija moči predsednika Erdogana. Kljub referendumu o spremembi političnega sistema vseeno pričakujemo, da se bo politična stabilnost ohranila, čeprav Turčija srednjeročno verjetno ne bo izkoristila vseh svojih res velikih gospodarskih potencialov.

Na koncu pa seveda ne moremo mimo vrednotenj. V svetu, kjer so vrednotenja na razvitih delniških trgih nad dolgoročnimi povprečji, lahko v primeru Vzhodne Evrope govorimo o zelo atraktivnih vrednotenjih. To drži tudi v primerjavi s trgi v razvoju, saj trenuten diskont regijskih naložb po kazalcu cene glede na dobiček na delnico znaša malo manj kot 40 %, medtem ko je 10-letno povprečje 26 %. Kombinacija okrevajočega gospodarstva, boljše politične slike in atraktivnih vrednotenj tako govori v prid naložbi v regijo preko podsklada KD Vzhodna Evropa. ■

> **VEČ O SKLADU KD VZHODNA EVROPA:**
www.kd-skladi.si/skladi/vzhodna-evropa/

Naložbe v nepremičnine

Priložnosti se kažejo za zasebne in za institucionalne vlagatelje. Kaj moramo vedeti, ko razmišljamo o tovrstnem naložbenem portfelju?

AVTOR: **OTIS SPENCER, PEAKSIDE CAPITAL (VARŠAVA)**

KO GOVORIMO O NEPREMIČNINAH, se predvsem zasebni vlagatelji, torej fizične osebe, pogosto hitro znajdejo na področju, ki jim ni blizu. Ugotavljajo, da o tovrstnih naložbah ne vedo dovolj, sočasno pa se tudi sprašujejo, ali lahko priložnosti sploh izkoristijo oziroma ali ne potrebujejo morda za to več sredstev, kot pa jih imajo na voljo. Odgovorimo najprej na drugi del: naložbe v nepremičnine so z vstopom v primeren vzajemni nepremičninski sklad primerne tudi za fizične osebe. V nadaljevanju pa si oglejmo, za kaj pri tovrstnih naložbah gre. Pojasnimo torej, kaj z izrazom nepremičnine opisujemo in kako se naložbe ločujejo od tistih v na primer vrednostne papirje.

Nepremičnina je vrsta sredstev, ki obsega neko zemljišče in vse, kar je stalno, nepremično in trajno spojeno z zemljiščem, vključno z zgradbami, ograjami, napeljavo, infrastrukturo in stanovanjskimi objekti. Premoženjska pravica (tj. lastninska pravica) običajno vključuje tudi pravice do uporabe zračnega prostora nad nepremičnino, izkoriščanja mineralnih surovin in uporabe okoljskih površin, ki jih je mogoče skupaj ali ločeno kupiti, zakupiti, prodati ali prenesti na drugega nosilca. Ko se vlagatelj odloča o naložbi, mora upoštevati, da na donos od nepremičnine vplivajo lokacija ter kakovost zemljišča, zgradbe in drugih pravic, pa tudi stroški njenega upravljanja, oddajanja v najem in drugi stroški, povezani s posestjo. Na koncu mora upoštevati še, da je tudi naložba v nepremičnino tvegana, za kar upravičeno pričakuje ustrezno visoko nagrado. Nepremičnina je vrsta sredstev, ki igra pomembno vlogo pri naložbenih portfeljih tako institucionalnih kot zasebnih vlagateljev. Skupni donos je opredeljen kot seštevek prihodka in kapitalskega dobička. Nepremičnine sodijo med alternativne naložbe, saj se zelo razlikujejo od tradicionalnih naložb, kot so delnice ali obveznice. Nepremičnine prinašajo pomembne prednosti sistema razpršenosti naložb v naložbeni portfelj, zlasti v daljšem naložbenem obdobju. Pri poslovnih nepremičninah, kot so pisarne ter industrijski in trgovski objekti, je najemnina oziroma prihodek od sredstva vsako leto prilagojena v skladu s trenutno stopnjo inflacije, zato je temu prilagojen tudi denarni tok, ki je ustvarjen s sredstvi (tj. varovanje pred inflacijskimi tveganji). Dodeljevanje izdatkov neposredno najemnikom lahko dodatno obvaruje pred inflacijskim tveganjem. Najemne pogodbe najemodajalcem pogosto omogočajo, da operativne izdatke zaračunajo neposredno najemnikom ter s tem zmanjšajo možnost naraščanja stroškov.

Rast vrednosti nepremičnine je prav tako pomemben dejavnik, ki vpliva na skupni donos, ki ga ustvarjamo z vlaganjem v nepremičnine. Rast BDP povečuje dohodek od najemnin zaradi večjega povpraševanja po poslovnih prostorih, ki je posledica širitve poslovanja, ter zaradi povpraševanja po trgovskih objektih, ki narašča zaradi povečane potrošnje. Povišan dohodek od najemnin za nepremičnino, ki je posledica vse večjega povpraševanja in inflacije, povečuje vrednosti nepremičnin in omejuje negativni vpliv višjih obresti.

Zgoraj navedene lastnosti so opaznejše takrat, ko je ponudba na nepremičninskem trgu omejena. Če pa se ponudba na trgu poveča zaradi povečanega števila dejavnosti razvijalcev, lahko to privede do stanja, ko je na voljo več prostora, kot je potrebno. Ne glede na inflacijo imajo v takšnih primerih pogajalsko moč najemniki, ki se lahko pogodijo o ugodnejših najemnih pogojih. Pri ocenjevanju naložbe v poslovno nepremičnino je zelo pomembno, da ocenimo razmerje med ponudbo in povpraševanjem na ciljnem trgu ter se tako izognemo tveganju prekomerne ponudbe, ki izniči pozitivne koristi zaščite pred inflacijskim tveganjem.

V primerjavi z obveznicami in delnicami, pri katerih je zahtevani minimalni naložbeni vložek zelo majhen, predstavlja vlaganje v poslovne prostore izjemno velik finančni zalogaj. Zaradi običajno zelo visoke vrednosti nepremičnine se vlagatelji pri financiranju nakupa za del vrednosti pogosto zadolžijo pri tretji osebi, običajno banki. Takšna posojila oziroma drugi dolžniški instrumenti so zavarovani s kupljeno nepremičnino. Nemalokrat se tudi zgodi, da investitor sam nima dovolj kapitala za pridobitev razpršenega portfelja nepremičnin. V takih primerih več vlagateljev združi svoja sredstva prek različnih naložbenih nosilcev, s čimer sledijo cilju, ustvariti velike razpršene portfelje. Tukaj pa dobijo seveda svojo vlogo nepremičninski skladi. ■

Z NALOŽBAMI V NEPREMIČNINE LAHKO IZKORISTIMO POMEMBNE PREDNOSTI SISTEMA RAZPRŠENOSTI NALOŽB, ZLASTI V DALJŠEM NALOŽBENEM OBDOBJU.

PREDNOSTI IN PRILOŽNOSTI

ZAKAJ V NEPREMIČNINSKI SKLAD?

Vlaganje v različne naložbene nosilce, kot je namenski in vzajemni nepremičninski sklad, vlagateljem omogoča dostop tako do kakovostnih sredstev, ki zagotavljajo predvidljive denarne tokove iz pogodbenih obveznosti kredibilnih najemnikov, kot do strokovnega upravljanja interesov, usklajenih z interesi posameznih vlagateljev. Prav tako se lahko likvidnostno tveganje naložb v nepremičnine za posameznega vlagatelja zmanjša, če mu vzajemni sklad ponuja redna obdobja odplačevanja, kar pomeni, da lahko vlagatelj odstopi od naložbe, ne da bi pri tem moral izsiliti prodajo osnovnih nepremičninskih sredstev.

V DRUŽBI KD SKLADI AKTIVNO SLEDIMO RAZVOJU IN POTREBAM VLAGATELJEV TER RAZVIJAMO TUDI ALTERNATIVNE PRODUKTE. V LETU 2017 NA TRG VSTOPAMO S POSEBNIM INVESTICIJSKIM SKLADOM, NAMENJENIM INSTITUCIONALNIM VLAGATELJEM, KD ADRIATIC VALUE FUND.

ZA VEČ INFORMACIJ SE OGLASITE NA nasvet@kd-skladi.si.

In vendar se vrti ...

Galileo Galilei je bil tisti, ki je po legendi izrekel zmagoslavni stavek iz naslova. Ko je krivoverno oznanjal, da Zemlja le ni fiksno središče stvarstva, je imel prav. A pomembno sporočilo njegove življenjske zgodbe ni samo končni »In vendar se vrti!«. Nauk je predvsem to, da je treba o zakoreninjenih prepričanjih kdaj tudi podvomiti. V Sloveniji to še posebej velja za prepričanja o varčevanju. Pri nas namreč večina varčevalcev trdno verjame, da so bančne vloge še vedno najboljši način varčevanja. Pa to drži? Ob 25-letnici prvega vzajemnega sklada v Sloveniji je čas, da preverimo dejstva.

AVTOR: **DENIS VIČIČ**

ŽIVLJENJE V DANAŠNJI ITALIJI na prelomu 16. in 17. stoletja je bilo težko. Elektrike in javne razsvetljave še ni bilo. Ljudje so v večernih in nočnih urah praviloma ostajali doma, saj je bilo zunaj zaradi kriminalcev prenevarno. Podnevi so jim na ulicah in trgih družbo delale hlevske živali. Kuga in podhranjenost sta marsikoga spravili na oni svet. Dekreti mestnih oblasti, naj poulično življenje vendarle postane bolj snažno, so bili le mrtve črke na papirju. To je bil tudi čas rimske inkvizicije, obdobja, ko je takratna katoliška cerkev poskušala svoj vsemogočni vpliv v družbi ohraniti s preganjanjem dvomljivcev v prepričanja, ki so bila temelj njene nadvlade. Znanost in umetnost sta zato le mukoma trgali vezi s tolmačenjem in upovedovanjem stvarstva skladno s katoliškimi svetimi spisi.

Tisti, ki mu je vsem tem okoliščinam navkljub vendarle uspel izjemen znanstveni preboj in ki bi zaradi tega lahko končal tudi na grmadi, je bil Galileo Galilei. Matematik, fizik, astronom in filozof je ob pogledovanju proti svetlečim pikicam na nočnemu nebu videl več kot samo lepoto zvezd in planetov. Najprej, že leta 1604, je na nebu ugledal novo svetlo točko, supernovo. Je bil to morda trenutek, ko se je v njem prižgal dvom v takrat veljavno prepričanje, da se zvezde ne spreminjajo? S teleskopom, ki ga je izdelal nekaj let kasneje, je lahko dogajanje na nebu proučeval še pobliže. Zapazil je Venerine mene, Saturnove lune in to, kako krožijo okrog planeta. V tej spremenljivi osvetljenosti in premikanju vesoljskih teles pa videl potrditev spoznanja, do katerega je leta 1543 prišel poljski astronom Nikolaj Kopernik – da Sonce in ostali planeti ne krožijo okrog Zemlje, ampak da Zemlja in ostali planeti krožijo okrog Sonca. Prepričanje, ki mu danes ne nasprotuje nihče, je takrat bilo nekaj sprevrženega, heretično.

Nekaj sto kilometrov severovzhodno in nekaj stoletij kasneje, v Sloveniji, leta 1992, je mednarodna skupnost našo mlado državo šele začela priznavati. Jeseni so bili natisnjeni prvi tolarji. Decembra so minile prve parlamentarne in predsedniške volitve v samostojni državi. Naenkrat smo zaživeli v povsem novem svetu. A do sprememb ni prišlo zgolj v družbeni ureditvi. Še pred vsemi naštetimi dogodki, že 1. januarja, je bil vzpostavljen prvi slovenski vzajemni sklad – današnji KD Galileo. Deviznim in dinarskim bančnim vlogam, neposrednemu trgovanju na borzi in hranjenju gotovine »v nogavici« se je pridružil povsem nov način plemenitenja prihrankov. Tako kot po odkritjih slavnega Galilea v svetu nič več ni moglo ostati, kot je bilo, se je po uvedbi sklada Galileo povsem spremenil tudi svet slovenskih varčevalcev in investitorjev. A kaj je dejansko prinesel vzajemni sklad? Zakaj se je sploh uveljavil kot način varčevanja in se obdržal? Kaj je v njem tako revolucionarnega?

REVOLUCIJA MOŽNOSTI

»Ko so starodavni trgovci organizirali trgovske karavane čez puščavo, je za vojake, ki so skrbeli za to, da je blago varno prišlo na cilj, vsak od njih prispeval manjši delež. Ko bi vsak sam moral na pot in sam poskrbeti za varnost

svojega tovora, se mu to finančno ne bi izšlo. Ko so stopili skupaj, pa so trgovsko pot lahko izvedli. Vzajemni skladi so podobna zgodba, le prenesena v finančno industrijo,« naslika Aleš Lokar, pomočnik direktorja naložbenega sektorja KD Skladov in upravitelj skladov KD Galileo, KD Rastko in KD Dividendni.

Preden so se vzajemni skladi uveljavili, so bile nekatere finančne naložbe dostopne samo tistim najbolj premožnim – in zaupljivim. Šele z nekaj sto tisoč evri je lahko posameznik postal investitor, ko je takšno vsoto dal v upravljanje »neznancu«, pa ga je zagotovo skrbelo, ali je izbral pravega in pravo naložbo. Vzajemni skladi so te nadloge odpravili. Za investiranje v sklade ni treba biti bogat. Celo priporočljivo je, da se v sklade vlaga s periodičnimi vplačili, in to v znesku, ki si ga še lahko privoščimo. Kljub temu so vlagateljem dostopne praktično vse naložbene oblike: ko vsak od njih v sklad vloži nekaj enot svojega premoženja, se naberejo sredstva, s katerimi lahko upravitelji premoženja v njihovem imenu vstopijo na trg vrednostnih papirjev. Res nadvse podobno sistemu trgovskih karavan. Kaj pa zaupanje? »Zagotovo je vlagatelj v vzajemni sklad manj zaskrbljen, kot bi bil v preteklosti, ko je moral v določeno naložbo investirati večino svojega premoženja,« pravi Lokar. In dodaja, da je izjemna prednost skladov pred drugimi naložbenimi možnostmi tudi razpršitev premoženja.

PREUDARNO INVESTIRANJE

Da mora biti premoženje razpršeno, je nekakšno zlato pravilo v svetu naložb. Le tako se je namreč možno najbolj izogniti tveganju, da se bo vrednost premoženja zmanjšala. Ko bi se streslo eno področje naložb, bi morda drugo ostalo »nepoškodovano«. A kako vedeti, v katere delnice investirati, da bi še dosegli optimalno razmerje med varnostjo in donosnostjo naložbe? In zakaj sploh investirati v delnice ali različne sklade in prevzeti tveganje padca vrednosti premoženja, ko pa banke jamčijo za vezane vloge do 100.000 evrov ne glede na to, kaj se zgodi v svetu financ? Tudi to sta dilemi, ki ju učinkovito naslavljajo vzajemni skladi.

Ko se odločimo vložiti v določen vzajemni sklad, izberejo naložbe namesto nas že izkušeni upravitelji skladov. »Pri sprejemanju naložbenih odločitev se ravnamo po več pravilih,« pojasni Lokar. »Med drugimi je eno od pravil 5-10-40, ki pomeni, da naložbe, ki imajo več kot 5 odstotkov v skladu, ne smejo skupaj predstavljati 40 odstotkov vrednosti premoženja sklada, nobena posamična naložba pa ne sme biti vredna več kot 10 odstotkov sklada.« A to je zgolj neformalno pravilo, tista formalna so zapisana v prospektih skladov, ki so kot nekakšni statuti. KD Galileo je »po statutu« denimo sklad, ki lahko le 20 odstotkov premoženja vloži v naložbe na bolj tveganih trgih v razvoju, česar se morajo upravitelji držati ne glede na dogajanje na trgu.

Vseeno te omejitve niso tako stroge, da upraviteljem ne bi omogočale varovanja premoženja ob hkratnem zasledovanju najvišjih možnih donosov. S stalnim prerazporejanjem investiranih sredstev v najprimernejše vrednostne papirje pa dosežejo še, da so vzajemni skladi dobra naložba tudi z vidika obdavčitve. »Zakonodaja predvideva, da investitorji davka na kapitalski dobiček ne plačajo šele po 20 letih od investicije. Vendar pa je danes, v tako zelo dinamičnem svetu, dejansko nemogoče eno naložbo držati 20 let. V vzajemnih skladih pa se naložbena politika stalno prilagaja okoliščinam, zaradi česar večletno varčevanje ni nikakršna težava. Celo več, vse prednosti varčevanja v vzajemnih skladih se pokažejo prav pri dolgoročnem varčevanju.«

Kar preostane vlagatelju, ki se odloči za naložbo v vzajemni sklad, je torej le še izbor najprimernejšega vzajemnega sklada za dosego zastavljenih finančnih ciljev. Pri tem pomagajo finančni svetovalci, ki sredstva običajno razporedijo v več vzajemnih skladov. Tako dosežejo, da je premoženje povsem razpršeno in to, da struktura naložb upošteva stopnjo tveganja, ki jo je vlagatelj še pripravljen in sposoben sprejeti. In zakaj sploh tvegati? Kot opozarjajo tudi nekatere banke, moramo biti pozorni na to, da ne bi tvegali premalo. Z depozitom se to lahko zgodi, saj so obrestne mere tako nizke, da vezani denar na banki tam samo »leži« in se ne oplaja, lahko celo izgublja vrednost. Ko se odločimo izključno za varnost naložbe, tako tvegamo manj, kot bi si lahko privoščili. To pa v prihodnosti pomeni nižje prihranke, kot bi lahko bili – in po večletnem odrekanju tudi razočaranje.

Z RAZPRŠENIMI NALOŽBAMI ZMANJŠUJEMO TVEGANJE

Recepta za najboljše, »idealne« naložbe ni, vsekakor pa veljajo tudi nepisana pravila, ki jih dober upravljavec pozna do potankosti in se jih drži. »Ne smemo zanemariti zgodbe razpršenosti,« poudarja Aleš Lokar. Če so naložbe razpršene, s tem namreč zmanjšamo tveganje. Prav tako je priporočljivo, če ne že nujno, vstopati v naložbe po korakih in po korakih tudi izstopati.

ALEŠ LOKAR

NAJ UPRAVLJAVEC LETA

Aleš Lokar upravlja najstarejša in največja podsklada KD Krovnega sklada, KD Galileo in KD Rastko, ter podsklad KD Dividendni, v skupni vrednosti več kot 210 milijonov evrov sredstev. Letos si je z odličnim upravljanjem ter z rezultati, ki presegajo primerjalni indeks (benchmark), priboril naziv najboljšega upravljavca premoženja in s tem tudi kristalni kipec »zvezdonos« po izboru Mojih financ. KD Galileo in KD Rastko so strokovnjaki v izboru ocenili z maksimalnimi petimi zvezdicami v triletnem in petletnem obdobju, KD Dividendni pa v obeh obdobjih s štirimi zvezdicami. Lokar, v prostem času se opiše kot »oče in zbiratelj starin«, je sicer finančnik z dolgoletnimi izkušnjami. Na kapitalskih trgih je aktiven že več kot 15 let. Kot analitik, upravitelj in borzni posrednik je deloval v borznoposredniških družbah BPH in PM&A. Od leta 2005 je bil zaposlen kot upravitelj premoženja v borznoposredniški družbi KD BPD, od marca 2008 pa je pomočnik direktorja naložbenega sektorja v družbi KD Skladi.

ZA INVESTIRANJE V SKLADE NI TREBA BITI BOGAT. PRIPOROČLJIVO JE, DA SE V SKLADE VLAGA S PERIODIČNIMI VPLAČILI, IN TO V ZNESKU, KI SI GA ŠE LAHKO PRIVOŠČIMO.

AKTIVNO VAROVANJE PREMOŽENJA

Vsem varovalkam in izkušenosti upraviteljev navkljub se včasih padcem premoženja, naloženega v vzajemnih skladih, preprosto ni mogoče izogniti. Tako nemočni so bili slovenski upravitelji denimo konec leta 2007, ko je tudi do nas prišel val svetovne finančne krize in se je graf rasti vrednosti premoženja sklada KD Galileo – pa tudi večine drugih vzajemnih skladov – prelomil. V tistem obdobju je sklade zapustilo veliko vlagateljev. Nekateri so nujno rabili vložena sredstva, drugi so nad skladi preprosto obupali. A pozor, drastičen padec vrednosti premoženja sklada vendarle še ni tudi dokaz, da varčevanje v skladih dejansko ni boljše od bančnih depozitov ali hranjenja gotovine doma. Prav zaradi dogodkov izpred desetletja upravitelji danes bolje vedo, kako zaščititi premoženje pred »oseko«.

Kot pravi Lokar, je največja sprememba v primerjavi s preteklostjo to, da so vzajemni skladi, med njimi tudi KD Galileo, na začetku še investirali predvsem v slovenska podjetja, zdaj pa so globalni: »Zakonodaja nam je šele leta 2004 dovolila bolj aktivno investiranje sredstev v tujino. Res pa je tudi, da je bilo vse do krize logično vlagati sredstva v slovenska podjetja. Ta so delala dobro, njihova vrednost na trgu je rasla, zaradi česar so vlagatelji še množičneje prihajali v KD Galileo. Šele kasneje se je izkazalo, da je to bilo preveliko tveganje. In po padcu vrednosti sklada smo ga postopoma, s premišljenimi prodajami in nakupi, spremenili v globalni razpršeni vzajemni sklad.« Boleč padec je ostal kot opomnik, da je treba vedno skrbeti za čim večjo likvidnost sklada in ne za ceno morebitnega donosa na kratki rok »divjati« samo za najbolj donosnimi zgodbami.

Varovanje vrednosti premoženja sklada pa se še dodatno izvaja s posebnimi finančnimi orodji. Upravljavci skladov jih uporabijo takrat, ko pričakujejo, da bi določen dogodek utegnil zamajati trge vrednostnih papirjev. »V času referenduma o izstopu Velike Britanije iz Evropske unije smo imeli dve neznanki in kar štiri scenarije. Vprašanji sta bili, kako se bodo Britanci odločili in kako se bodo na odločitev odzvali trgi, možnosti pa, da bodo ostali v Uniji ali izstopili ter ali bo sledila panična prodaja naložb ali rast. Na vse te scenarije nismo mogli biti pripravljeni, a smo portfelje sklada ščitili s t. i. opcijami. S temi opcijami smo si na trgu vrednostnih papirjev zagotovili, da bi lahko, če bi bilo treba, določene naložbe v skladu tudi še po referendumu prodali po ceni, ki je veljala pred referendumom. Nato se je zgodil najmanj verjeten scenarij: Britanci so se odločili za izstop, delnice, ki smo se jih pred referendumom odločili zadržati med našimi naložbami, pa so začele rasti. Izkazalo se je, da smo dobro odigrali. Opcij nismo potrebovali, KD Galileo pa je bil v tem obdobju precej donosnejši od povprečja donosov podobnih svetovnih skladov. In to je tista dodana vrednost za vlagatelja, ki jo neprestano zasledujemo.« Ta finančna orodja sicer ne morejo vedno preprečiti, da vrednost premoženja sklada zagotovo ne bo padla, omogočajo pa, da so izgube manjše, kot bi lahko bile.

Drugi, bolj običajen način zasledovanja dolgoročne rasti vrednosti premoženja, je prodaja in kupovanje vrednostnih papirjev. To vedno poteka s ciljem, da je v portfelju sklada kar čim več takšnih, ki jim bo po pričakovanjih vrednost dolgoročno in nadpovprečno rasla. Najti takšne trende je danes enako težko kot pred 25 leti, in to kljub temu, da je informacij zdaj veliko več, celo preveč. V KD Skladih je tudi zato pri iskanju pravih naložb v uporabi napredno informacijsko orodje KD AI, umetna inteligenca, ki na podlagi preteklega in trenutnega dogajanja na trgih predvidi dogajanje v prihodnosti. A kot pravi Lokar, so za pametno investiranje najbolj uporabne večletne izkušnje: »Vse informacije, ki jih dobimo, niso tako zelo pomembne, da bi morali spreminjati glavno usmeritev sklada. Znati moraš oceniti, kdaj se odzvati. V KD Galileu smo recimo vložke v farmacevtsko industrijo zmanjšali pod delež, ki so ga v svojih portfeljih imeli drugi primerljivi skladi, ko je o brzdanju farmacevtske industrije začel tvitati takrat še ameriški predsedniški kandidat Donald Trump. Presodili smo, da bodo delnice farmacevtskih podjetij težko prinašale želeni dobiček v novih, po pričakovanjih zaostrenih razmerah, zato smo sredstva raje premaknili v druge, donosnejše naložbe. Dotlej pa smo z rastjo tega sektorja dosegali dobre donose.«

KDO JE ZARES HERETIK?

Pa se vrnimo h Galileu. Ko se je zaradi odkritja zagovarjal pred inkvizicijo, je zato, da bi si rešil kožo, dejal, da nikdar ni hotel zagovarjati teze, da se Zemlja vrti okrog Sonca. Ko je bil vseeno obsojen na hišni pripor in življenje v osami, tudi ni izrekel slavnega stavka »In vendar se vrti«. Izrekel ga je menda šele kasneje, pa tudi če ga sploh ni, tudi če mu ga je nekdo »podtaknil«, je rek še vedno uporaben. Še danes, več kot 400 let po njegovih odkritjih, ga uporabljamo zmagoslavno: ko hočemo povedati, da so prepričanja drugih res samo praznoverna prepričanja, resnico pa lahko povedo le dejstva.

Danes bo za heretike morda kdo pri nas še vedno razglašal tiste, ki kljub dogodkom ob poglobitvi finančne krize investirajo v vzajemne sklade. Tako vsaj lahko sklepamo po podatku, da imajo slovenski varčevalci v gotovini in na bankah shranjenih okrog 16 milijard evrov, v vzajemnih skladih pa skoraj 10-krat manj. A dejstvo je, da je naložba v sklade dobra odločitev. Ne glede na padec vrednosti premoženja pred desetimi leti imajo danes dolgoletni vlagatelji v dobre vzajemne sklade precej več premoženja, kot bi ga imeli, če bi imeli denar v tem času vezan na banki. Povprečni letni donos sklada KD Galileo je bil v 25 letih 12,95 odstotka. Številke govorijo svoje. Na vrsti ste vi. ■

Sklenite svoj krog varnosti

Kaj je varnost? Nam je dana, ne da bi se morali zanjo potruditi? Ni tako preprosto. Zagotoviti si jo moramo sami. Prioritete se skozi življenje spreminjajo, a varnost je tista potreba, ki jo imamo Slovenci zapisano v genih in jo uvrščamo povsem na vrh, ob bok svobodi.

AVTOR: **MAG. KARMEN ŠKODA PIŠKO, AS**

IMAMO DOSTOP do primerne in pravočasne zdravniške oskrbe? Smo dobro zavarovali svoje nepremičnine in vozilo? Si želimo, da bi imel naš otrok najboljše možnosti za šolanje? Pa jesen življenja? Že vemo, kako si bomo zagotovili primerna sredstva za čas, v katerem klasična pokojnina ne bo več zadostovala za naše potrebe? Kaj pa plemenitenje sredstev v vzajemnih skladih, dolgoročna odločitev za finančno prihodnost?

Vsa ta vprašanja so povezana z isto besedo: gre za našo varnost. Varnost je tista dobrina, ki nas spodbuja, da si zastavljamo jasne in visoke cilje ter omogoča aktivno in kakovostno življenje. In prav to je izhodišče za filozofijo skupine AS z zavarovanji AS, katerih vodilo je »Skleni svoj polni krog varnosti. In prihrani.«

Ker smo različni, je tudi zaključen krog varnosti drugačen za vsakogar, prilagojen potrebam ter slogu življenja posameznika in njegove družine. V enem sklenjenem krogu vsak posameznik izbere tisto, kar potrebuje. Slovenci smo znani kot vestni gospodarji svojega premoženja, zato ni naključje, da v svoj krog varnosti najprej umestimo kakovostno zavarovanje avta in doma, poleg zdravstvenega pa še nezgodno zavarovanje. A osebna zavarovanja, ki varujejo nas in naše najbližje ter nam v življenju pomagajo dosegati cilje ter življenje v želenem slogu, so prav tako pomembna.

Krog varnosti prinaša popolno paleto produktov, ki jih posameznik potrebuje, ob tem pa kakovostno svetovanje. Spodbuja stranke in svetovalce, da si vzamejo čas in skupaj razmislijo o odločitvah na vseh področjih, na katerih lahko s produkti skupine AS utrdijo svojo varnost. Pri tem svetovalci individualno obravnavajo zavarovance ter jim pomagajo pri odločitvah glede na njihovo starost, potrebe in želje, življenjski slog, zdravje, naložbe ....

In da je krog varnosti res zaokrožen, je del ponudbe AS tudi celovita asistenčna podpora. Ta med drugim vključuje pomoč zavarovancem v iskanju najhitrejših zdravstvenih storitev znotraj javnega sistema, pomoč na cesti, prijavo škodnih primerov preko portala Moj AS in še vrsto drugih možnosti.

Poskrbite za svojo varnost – sklenite svoj krog tudi vi. ■

PREPRIČAJTE SE, KAKŠEN KROG VARNOSTI JE NAJPRIMERNEJŠI ZA VAS IN KAKŠNE UGODNOSTI PRINAŠA.

OBIŠČITE SPLETNO STRAN:
www.as.si

Kraljica šaha

Laura Unuk, slovenska in mednarodna šahovska šampionka, se je s figurami prvič srečala pri sedmih letih, ko je njen dedek prinesel ročno izdelano leseno šahovnico in jo vprašal: »Bi eno odigrala?«

AVTOR: **DAVOR TOPLER**
FOTO: **NEJC LASIČ**

ŠAHOVSKI INFORMATOR NASVETI ŠAHOVSKIH VELEMOJSTROV

VERIŽICA ZA SREČO OČETOVO DARILO

MOBILNI TELEFON NEPOGREŠLJIV PRIPOMOČEK

NALIVNO PERO PAMETNI PIŠEJO

PRVI PORAZ – ZAČETEK ZMAGOSLAVNE POTI

»Prvič me je dedek premagal, ampak že takrat nisem marala porazov,« razloži z mladostno zagnanostjo, nalezljivo srčnostjo in s prodornimi modrimi očmi. Laura se je v šahu mladih doslej vzpenjala meteorsko. Sedem let po tem, ko so jo prvič vpisali v šolski šahovski krožek, je dosegla za zdaj največji uspeh, ko je v Južni Afriki s 14 leti postala svetovna mladinska prvakinja. Takrat si je tudi zadala cilj, da bo v naslednjih letih skušala pridobiti najvišji šahovski naziv - velemojstrski. Temu se danes, tri leta kasneje, tudi vedno bolj približuje.

NADPOVPREČNA NADARJENOST

Šahisti imajo pregovorno izjemno razvite miselne funkcije, čut za pozornost, logično sklepanje, odlično prostorsko predstavo in kombinatoriko. To so lastnosti, ki jih Laura, sicer povsem običajna najstnica, s pridom izkorišča tudi v šoli. Obiskuje bežigrajsko gimnazijo v Ljubljani, v kateri je – kot prva šahistka sploh – vpisana v športni oddelek. V šoli je ponavadi do 14. ure, nato pa trikrat na teden odide na približno triurni trening z osebnim trenerjem. Tudi preostale dneve pogosto nameni šahu, a je tempo precej manj intenziven kot s trenerjem.

ŠAH JE UMETNOST, IGRA IN ŠPORT

Med vsemi figurami ima mlada šahistka najraje kraljico, saj je »najmočnejša, najpogumnejša, premakne se lahko kamorkoli.« Lepoto igre vidi predvsem v ustvarjanju novih pozicij, šah pa dojema kot umetnost, igro in tudi kot šport. »Izredno naporno je v devetih dneh na turnirju odigrati devet partij, intenzivno razmišljati, ohraniti nivo zbranosti ter si v vsakem dvoboju, trajajočem tudi od tri do šest ur, prizadevati zmagati,« razloži. Fizično pripravljenost vzdržuje večinoma v šoli, pri urah športne vzgoje, občasno teče, doma telovadi in hodi v fitnes.

STRATEŠKA IGRALKA

Mlada dama se ima za pozicijsko, trdno, preudarno igralko, ki ne tvega pretirano in ne mara kar tako žrtvovati svojih figur. »Sem bolj strateška igralka, nerada napadam, rada igram končnice in igram počasi. A ko je treba, znam konkretno napasti,« pravi. Partija ponavadi traja od 40 do 60 potez, od tega Laura okoli 20 potez pozna vnaprej. Poleg taktike, znanja, izkušenj, talenta, vztrajnosti, pa nekaj pomena presenetljivo pripisuje tudi sreči, za povrh pa še drobcu vraževernosti.

ZA KAJ LAURA VARČUJE?

A razen drobnih ritualov za srečo Laura le malo stvari prepušča naključju. Posebej preudarna je tudi s financami. »Treba je začeti, ko si mlad, že danes mislim na finančno varno prihodnost,« zatrdi. In enako kot pri financah gleda tudi na kariero. Želi se uvrstiti med deset najboljših igralk sveta, to pa ji lahko uspe le, če se bo udeleževala turnirjev v tujini. Pravi, da najboljša leta za šah še prihajajo. Če bo sledila svoji poti, jo šahovska partija življenja še čaka in bo v prihodnosti tudi ona, podobno kot njen vzornik, norveški šahovski genij Magnus Carlsen, igrala v soju mednarodnih žarometov. ■

Družba KD Skladi je ponosni pokrovitelj Šahovske zveze Slovenije.

OSEBNA IZKAZNICA

IME IN PRIIMEK: LAURA UNUK

STAROST: 17 LET

ŠPORT: ŠAH

NAJVEČJI USPEH: SVETOVNA MLADINSKA PRVAKINJA V ŠAHU

NAZIV: MEDNARODNA MOJSTRICA

NAJLJUBŠA FIGURA: KRALJICA

VZORNIK: MAGNUS CARLSEN

O prihrankih moramo razmišljati vse življenje

AVTOR: **IGOR SAVIČ** FOTO: **NEJC LASIČ**

Kakšni vlagatelji smo Slovenci, o odgovornosti do sebe in bližnjih, vplivu tehnologije na finančni svet ter o zgodovini prvega slovenskega sklada smo se pogovarjali s Tomažem Butino.

TOMAŽ BUTINA

Član upravnega odbora KD Group d. d. in KD d. d. ter oče prvega slovenskega vzajemnega sklada, kasneje poimenovanega KD Galileo. Diplomant Fakultete za elektrotehniko in računalništvo v Ljubljani. Deloval je kot borzni posrednik, vodil več družb in bil aktiven kot svetovalec. Je član upravnih odborov in nadzornih svetov več družb, na humanitarnem področju pa dejaven kot član najstarejšega slovenskega Lions kluba Ljubljana.

KD Skladi so tudi letos osvojili levji delež nagrad Mojih financ. Čestitke.

Hvala. To čestitko si zaslužijo upravitelji. Dobra, stabilna, izkušena ekipa je tisto, kar prinaša uspehe. Osvajati toliko nagrad v zaporednih letih v ostri konkurenci je znak, da se v KD Skladih dela odlično.

To je tudi dobro sporočilo vlagateljem?

Nagrade vlagateljem sporočajo tisto, kar si lahko tudi sami izračunajo. Da so se pravilno odločili, ko so investirali denar v KD Sklade. Res pa je, da se priznanja vedno delijo za pretekle dosežke in prihodnosti ne znamo napovedovati. Vendar so dobra referenca za v bodoče. Če ponazorim: kuhar, ki je skuhal najboljše kosilo v zadnjih nekaj dneh, bo tudi danes in jutri verjetno kuhal najbolje. Za to obstaja velika verjetnost.

Med velikimi zmagovalci letošnjih nagrad je tudi KD Galileo – in to ob 25-letnici tega prvega slovenskega vzajemnega sklada, s katerim ste kot pionir družb za upravljanje orali ledino trga skladov. Četrt stoletja je dolga doba, kajne?

Seveda je dolga doba. Koliko ljudi razmišlja, kaj bo čez 25 let? Ne preveč. Poglejte, koliko jih sezida veliko hišo, živi v njej z otroki, ko pa mlada generacija zapusti domače gnezdo, so starši presenečeni. Vendar je to dogodek, ki se da predvideti, ki je logičen. Enako je z odgovornimi finančnimi odločitvami. Vemo, da bomo v prihodnosti najbrž potrebovali finančna sredstva. Za veliko večino ljudi je življenje prijetnejše, če imamo denarja več in ne manj. Zato je potrebno ustvarjati prihranke, razmišljati o stvareh, ki nas čakajo. Ni treba biti genij, da predvidiš, kaj vse boš potreboval ali želel čez leta.

Gre tu za odgovornost slehernega človeka do sebe, do svojih bližnjih?

Trdno sem prepričan, da si mora vsak človek ustvariti prihranke. Pri vprašanju »kako« pa sem prav tako prepričan, da so vzajemni skladi prava izbira. Za vlagatelja so tudi stroškovno, pa tudi davčno, učinkovita oblika varčevanja.

Kje vidite razlog, da številni Slovenci svojih sredstev še vedno ne plemenitijo v vzajemnih skladih?

Priznati moram, da sem nad tem razpletom razočaran. Čeprav so vzajemni skladi najboljša oblika varčevanja, delež sredstev v njih ni tak, kot bi pričakovali. Morda je kriva kriza. A kriza je že nekaj let za nami. Morda se strah še ni razkadil. Treba je gledati daljša obdobja. Izpostavil bi še kulturo dolgoročnega varčevanja v Sloveniji in tudi odnos družbenih voditeljev do denarja. Tudi politiki in druge javne osebnosti bi morali spodbujati premišljeno upravljanje z denarjem, ne pa da javno priznavajo, da kljub nadpovprečnim dohodkom ne privarčujejo niti centa. Kako naj potem ravna povprečen Slovenec? Skupaj bi morali graditi zavest o pomembnosti ustvarjanja prihrankov. Ljudje, ki imajo prihranke, so v bistveno boljšem položaju in so tudi odgovornejši do sebe in do drugih.

Občutek odgovornosti je nedvomno pomemben. Kaj pa znanje: koliko mora »slehernik« vedeti o naložbah, finančnih trgih ...?

Eno je odnos do denarja. Upravljanje z družinskim proračunom bi moralo biti predmet v osnovni šoli, tako kot je gospodinjstvo. Saj tudi je zelo pomemben del gospodinjstva. Drugo ključno vprašanje pa je področje naložb. Tu vas bo moj odgovor morda malo presenetil. Poglejte, koliko zapletenih odločitev, povezanih z denarjem, imamo že v čisto vsakodnevnem življenju. Kdo zna ugotoviti svoje želje in potrebe in določiti, kateri paket mobilne telefonije bi bil zanj najugodnejši, seveda ob upoštevanju vezav, daril, subvencij in vseh ostalih sestavin ponudbe? Ni malo dela in sploh ni enostavno! Vlagatelj naj se osredotoči na opravljanje svojega poklica, opravlja naj ga dobro in uspešno. Analiziranje finančnih trgov terja čas in energijo in je lahko zanimiv hobi, ampak tisti, ki to počne poklicno, je v veliki prednosti. Upravljanje naložb je storitev. Storitve pa danes kupujemo pri najboljšem ponudniku.

Kako pomembna je tu tehnologija? Kako koristni bodo pri odločanju na primer robosvetovalci?

Osebno se veselim, da nam tehnologija vse bolj pomaga. Prepričan sem, da robosvetovalec ne tekmuje s svetovalcem, temveč mu asistira. Je pomoč za vse, tako za svetovalce kot tudi za vlagatelje. Z njim si lahko določimo osebne cilje in jih spremljamo – tudi to, ali se držimo svojih zaobljub.

Ko smo pri tehnologiji, ne moremo mimo vprašanja zaupanja. Ampak zaupanje je pravzaprav ključni element vseh naložb. Kje je prednost KD Skladov, zakaj jim je vredno zaupati?

Zaupanje gradimo skupaj. Predpogoj je ustrezen finančni trg v urejenem okolju. Ne sme biti konflikta interesov, pomemben je nadzor, vse institucije morajo odgovorno opravljati svoje delo. Če se zgodi nepravilnost, naj se jo razišče, ukrepa in zagotovi, da se to ne bo ponavljalo.

Kar pa zadeva zaupanje družbi za upravljanje, je stvar jasna. Za vse akterje v finančnem svetu obstajajo boljša in slabša obdobja. Tudi za KD Galileo časi niso bili najboljši čisto vseh dosedanjih 25 let. Imeli smo tudi slabša leta. Vendar dolgoročno gledano številke govorijo za nas. Rezultati ločijo dobre in slabe. In KD Skladi so tu odlični, kar nam, če se vrnem k nagradam, s katerimi smo začeli, priznavajo tako naši vlagatelji kot stroka. Na daljši rok je denar, ki ga plemenitimo v KD Skladih, vreden več. ■

KD GALILEO: POGLED NA PRVIH 25 LET

V financah ni veliko prostora za čustva, a vseeno: kako gledate osebno četrt stoletja po ustanovitvi na KD Galileo?

Počutim se kot zelo ponosen starš otroka, čeprav je ta že pred leti znotraj KD odšel v svoj lastni dom.

Danes je ekipa precej večja, kot je bila na začetku ...

Seveda. PM&A je bilo takrat podjetje s tremi zaposlenimi, glede sklada sem bil na začetku »deklica za vse«. Postopoma se je nabrala ekipa sodelavcev, ki so sprva prevzeli zadolžitve pri prodaji, kasneje pa tudi pri obračunu in upravljanju. Sam sem se sčasoma vedno manj ukvarjal z neposredno operativo.

Ima sklad še vedno prepoznaven značaj, tisti »DNK«, ki ste mu ga kreirali na začetku?

Galileo je bil več let edini vzajemni sklad, ki ga je upravljala KD. Zamišljen je bil kot »univerzalen« sklad, ki zadosti najširšemu krogu vlagateljev, zato nismo videli potrebe po drugih skladih. Zaradi naložbenih omejitev, ki so predpisane z zakonodajo, temu poslanstvu ni več mogoče stoodstotno slediti. Kaj takšnega vam bi zdaj omogočili produkti za upravljanje med podskladi. Upam, da bomo kmalu videli takšen produkt. Po strukturi naložb govorimo danes o precej drugačnem KD Galileu, kot je bil tisti leta 1992. Danes je KD Galileo globalen in ne več slovenski sklad.

Zakaj je KD Galileo primeren za praktično vsakogar?

Svet se spreminja. Poglejte na primer prihodnost prometa. Kdo ve, ali bodo vozili tovor čez leta samovozeči tovornjaki ali vlaki na morebitnem drugem tiru. Tehnnologija nas razvaja na vsakem koraku. Življenje je bistveno drugačno, kot je bilo pred leti. Vendar na dolgi rok ostajajo osnovna pravila enaka. Premišljenost, razumne odločitve, načrtovanje – ti ne bodo izgubili pomena. KD Galileo je najboljši zato, ker ima primerno ravnotežje med tveganji in donosom.

Popotnica za življenje

Kakšen bo naš svet recimo leta 2030? Kakšne bodo razmere doma ali po svetu in v kakšni »finančni formi« bomo osebno čez deset ali petnajst let? Odgovora ne vemo, je pa jasno, da moramo o prihodnosti razmišljati in se nanjo pripraviti – še posebej, ko jo načrtujemo za svoje otroke.

PRIPRAVIL: **BORUT ŠIVIC, KD SKLADI**
FOTO: **GETTY IMAGES**

»KAKO HITRO ODRASTEJO OTROCI. Zdi se, kot da so še ravnokar delali prve korake po našem domu, se učili voziti kolo, šli prvič v šolo ... zdaj pa že zapuščajo dom in kot študenti odhajajo v svet.«

Gotovo ste že slišali starše, ki so takole opisovali leta, za katera se jim je zdelo, da so šinila mimo kot blisk. S kakšno popotnico so otroke pospremili v svet? So jim vcepili prave vrednote, jih pripravili na nove izzive? In nikakor ne nepomembno: so jim lahko ponudili tudi finančno podporo na začetku nove poti?

Slovenci smo v preteklosti zadnjemu delu posvečali manj pozornosti kot na primer Američani ali Britanci. A v zadnjih letih se vse jasneje kaže, da bomo morali skrbno načrtovati tudi finančno popotnico za otroke, saj na primer stroški študija ali najema stanovanja naraščajo in pogosto presegajo zmožnosti staršev. Če ti nimajo vnaprej pripravljenega načrta ter ne varčujejo in plemenitijo sredstev vnaprej in na daljši rok, sredstev, ki bi jih lahko namenili otroku, preprosto nimajo kje vzeti.

Ste se kdaj vprašali, koliko stane študij čez mejo? Pri naših severnih sosedih, Avstrijcih, ocenjujejo strošek bivanja s prehrano na skoraj tisoč evrov na mesec. Ko dodamo še šolnino, pridemo do letnega zneska nad 12.000 evrov. Tudi ob morebitni štipendiji in dodatnem študentskem delu je lahko to veliko preveč.

Najbrž ni starša, ki ne bi želel zagotoviti otroku najboljše možne izobrazbe, mu omogočiti žepnine ali prvega potovanja ali ga podpreti pri izbiri prvega lastnega doma. Tisti, ki se bodo tega zavedali pravi čas in izbrali dober varčevalni načrt, bodo to lahko tudi uresničili. Pridružite si jim. ■

PREDNOSTI MESEČNEGA VARČEVANJA

- sredstva vplačujete obročno, lahko tudi v nižjih zneskih
- sredstva sprotno plemenitite
- varčevanje v skladih zgodovinsko gledano dolgoročno prinaša večjo donosnost kot npr. pri depozitih
- tveganje, da bi v napačnem trenutku vstopili na trg vrednostih papirjev, je manjše

30 €
ŽEPNINA ALI POT
TUDI MANJŠI VLOŽEK NA DALJŠI ROK PRINESE SREDSTVA, POTREBNA ZA CILJ: ŽEPNINO ZA ŠTUDIJ, POTOVANJE ALI NEKAJMESEČNO IZOBRAŽEVANJE.

50 €
KORAK NA SVOJE
KO ODIDE DRUŽINSKI ČLAN OD DOMA, JE ISKANJE (TUDI NAJETEGA) STANOVANJA LAHKO TRD OREH, ČE NA VOLJO NIMAMO SREDSTEV.

100 €
VSTOPNICA ZA ŠTUDIJ
TAK MESEČNI VLOŽEK LAHKO PO OBDOBJU NAČRTNEGA PLEMENITENJA POMENI JEZIČEK NA TEHTNICI, KJE BO OTROK NADALJEVAL ŠOLANJE.

DOLGOROČNA NALOŽBA – DOBRA ODLOČITEV

Paket Popotnica za življenje je varčevalni načrt, ki je v ponudbi družbe KD Skladi namenjen prav podpori otrokom na poti v samostojno življenje. Sestavljen je iz več različnih skladov, kar mu daje najboljše možnosti za optimalno plemenitenje sredstev glede na stopnjo tveganja naložbe. Priporočeno je, da se sredstva plemenitijo vsaj deset let.

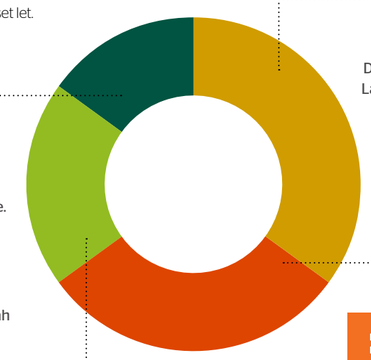

15 %
KD PRVI IZBOR
Globalen sklad delniških skladov – nalaga v druge sklade, ki jih upravljajo najboljši svetovni upravljavci. Razpršene naložbe, manjše tveganje.

20 %
KD VITALNOST
Sredstva sklada so večinoma naložena v delnicah iz sektorjev zdravstva ter trajnih in osnovnih potrošnih dobrin (vsaj 80 % portfelja).

35 %
KD NOVI TRGI
Delniški sklad, usmerjen v države v razvoju – v Aziji, Latinski Ameriki, Vzhodni in Srednji Evropi ter Afriki.

30 %
KD GALILEO
Mešani fleksibilni globalni sklad. Aktivno se prilagaja glede na makroekonomske trende in razmere v svetovnem gospodarstvu.

VEČ INFORMACIJ IN IZRAČUNI:
www.kd-skladi.si/varcevalni-nacrti

Nagrade za najboljše: KD Skladi ostajajo na vrhu

Revija Moje finance je letos sedmič razglasila najboljše sklade in upravljavce. Po lanskem zmagoslavju je družba KD Skladi na vrhu tudi letos. KD Skladi so bili letos razglašeni za najboljšo družbo za upravljanje v petletnem obdobju, hkrati pa so vzajemni skladi družbe osvojili daleč največ nagrad med vsemi družbami za upravljanje. V triletnem in petletnem obdobju so pet zvezdic in najvišjo oceno prejeli KD MM, KD Galileo, KD Prvi izbor in KD Rastko, v petletnem obdobju pa ob vseh naštetih še KD Bond in KD Novi trgi. Kar deset kipcev za najboljši sklad v svoji kategoriji je kronala še nagrada za najboljšega upravljavca leta. Ta je letos pripadla Alešu Lokarju. Uspeh najboljšega upravljavca sta dopolnila tudi David Zorman (4. mesto) in Primož Cencelj (8. mesto), kar kaže na odlično delo celotne ekipe KD Skladi. »Več kot polovica ocenjevanih skladov družbe KD Skladi je dobila nagrado za najboljši vzajemni sklad v pripadajoči skupini oziroma pet zvezdic. Od 11 ocenjenih skladov v petletnem obdobju jih je 5 preseglo primerjalni indeks, kar potrjuje, da si je družba za upravljanje v letošnjem ocenjevanju zaslužila nagrado,« je utemeljila svojo odločitev ocenjevalna komisija Mojih financ. KD Skladi so od ustanovitve leta 1994 zavezani k najvišjim standardom odličnosti, kar potrjujejo tudi priznanja, ki jih prejema družba. V sedmih letih podeljevanja nagrad Mojih financ je bila družba štirikrat razglašena za najboljšo.

Četrt stoletja prvega slovenskega vzajemnega sklada

Leto 2017 je v družbi KD Skladi v znamenju posebne obletnice. Prvi slovenski vzajemni sklad KD Galileo namreč praznuje okroglih in častitljivih 25 let. V četrtletni zgodovini mu je zaupalo že več kot 52.000 vlagateljev, danes pa sodi med tri največje slovenske vzajemne sklade. V 25 letih delovanja je bil KD Galileo sestavni del razvoja slovenskega kapitalskega trga (prva zakonodaja, ki je urejala področje investicijskih skladov, Zakon o trgu vrednostnih papirjev in Zakon o investicijskih skladih in družbah za upravljanje ter ustanovitev Agencije za trg vrednostnih papirjev, je sledila šele dve leti kasneje, leta 1994), vzpona kapitalskih trgov in finančne krize ter ponovne postopne rasti. V teh letih se je v naložbeni politiki iz slovenskega sklada prestrukturiral v globalni mešani fleksibilni sklad. KD Galileo, eden od 16 podskladov KD Krovnega sklada, je za odličnost v upravljanju premoženja prejel več domačih in mednarodnih nagrad. Po oceni neodvisne mednarodne agencije Morningstar (31. 12. 2016) se je v enoletnem in triletnem obdobju uvrstil med 5 % najboljših skladov na svetu v kategoriji globalnih fleksibilnih skladov.

Utrinek ob začetku leta 2017: takole sta prvega četrt stoletja KD Galilea januarja obeležila pionirja slovenskih vzajemnih skladov in družb za upravljanje pri nas, Matjaž Gantar in Tomaž Butina.

VSTOPITE V KD KROVNI SKLAD OB JUBILEJU IN PRIDOBITE 25 EVROV! VEČ INFORMACIJ:

www.kd-skladi.si/skladi/mesani/kd-galileo-25-let/

OPTIMUM, ŠTEVILKA 7, MAJ 2017
Izdajatelj in nosilec avtorskih pravic: KD Skladi, d. o. o.
Odgovorni urednik: Luka Podlogar
Namestnica odgovornega urednika: mag. Marija Pregelj
Izvršni urednik: Jak Vrečar
Uredniški odbor: Goran Djuratović, mag. Luka Flere, Katja Jekovec, Primož Inkret, MBA, mag. Nenad Senić
Vsebinska in oblikovna zasnova, izvršno uredništvo in produkcija: PM, poslovni mediji d. o. o., www.p-m.si
Tisk: MR Grafik
Naklada: 12.000

Glasbo čutim

Triindvajsetletni violončelist Bernardo Brizani niza uspeh za uspehom, tako doma kot v tujini. Je tudi dvakratni Prešernov nagrajenec. Glasba mu je bila tako rekoč položena v zibelko – v družini Brizani predstavlja za dedkom in očetom tretjo glasbeno generacijo.

AVTOR: **DAVOR TOPLER**
FOTO: **NEJC LASIČ**

Bernardo, vas je res "kupila" čokolada?
Ko mi je bilo pet let, sem skupaj z mamo čakal brata, da bo v Glasbeni šoli Moste-Polje v Ljubljani končal vajo klavirja. Nenadoma pa sem zaslišal še en lep zvok iz sosednje učilnice. Vstopil sem, zagledal lepo profesorico s črnimi lasmi in nasmejane otroke ter prisedel. Po prvi vaji sem res dobil še veliko čokolado in odtlej igram violončelo. Pri sedmih letih sem že dobil prvo nagrado na tekmovanju mladih čelistov v Italiji.

In začela se je vaša pot navzgor?
Vedno sem sanjal o velikih odrih, a kmalu se je izkazalo, da potebujem za uresničitev želja tudi primerno dober instrument in lok. To je pomenilo velik finančni zalogaj in zato sem iskreno hvaležen KD Fundaciji, ki danes deluje sicer pod imenom AS Fundacija, saj mi je na začetku moje kariere kupila violončelo in vso potrebno opremo, s katero sem lahko dolgo časa pilil svoje znanje. Svoje sanje sem gradil postopoma. Pri 17-ih se mi je uresničila želja, da bi igral v polnem Cankarjevem domu in izvajal Dvoráka s simfoničnim orkestrom RTV Slovenija. Zadnja štiri leta sem opravljal doktorski študij v Nemčiji, letos pa sem se preizkusil tudi v Los Angelesu, kamor se v prihodnosti še nameravam vrniti. A dom je le dom – najraje se vračam v Slovenijo.

Za svoja leta ste dosegli že izjemno veliko. Kateri izzivi so vam še ostali?
Vedno stremim k popolnosti. Eden mojih ciljev je tekmovanje Čajkovski v Moskvi čez tri leta. Temu pravimo glasbeniki kar svetovno prvenstvo v violončelu. Doslej se nisem še nikoli prijavil. Moram se temeljito pripraviti, izbrani so le redki.

Mnogi pravijo, da trdna volja dolgoročno premaga talent, če talent ne dela trdo. Kako je s tem v klasični glasbi?
Mislim, da je v vrhunski klasični glasbi razmerje 50:50. Eni pravijo, da je treba vaditi od 8 do 10 ur na dan. Jaz v tem ne vidim smisla. Sam vadim od 4 do maksimalno 6 ur na dan. Glasbo moraš čutiti, tega se ne da priučiti. Med dvajsetim in tridesetim letom moraš biti v najboljši »formi«, na koncertih ne smeš delati napak. V ozadju je namreč veliko nadebudnih glasbenikov, ki čakajo na svojo priložnost. Ko si mlajši, si sicer dobro tehnično pripravljen, ampak nimaš še »globine«. Ko sedaj pogledam svoje nastope iz preteklosti, primerjam določene note, pomislim, kako bi jih interpretiral drugače. Ne gledam samo na popolno tehnično izvedbo posameznih delov, ampak na celoto, muzikalnost. Recimo, kako bi rad nekaj obarval po svoje, kako bo izpeljana ekspozicija. Za vsak del postavim svojo »zgodbo«.

Se bolj identificirate z vlogo glasbenika solista ali vam je bližje igrati v soigri z drugimi?
Zaenkrat gradim kariero solista, ampak tudi v soigri ne vidim nobenih ovir. Bistvo je, da pridem na oder in pokažem svoje občutke. Kako si sam zamišljam recimo Dvořáka, kako to zveni po moje. Največji čar je, če odigraš malce izven okvirjev - pri kakšnih ritmih malce počakaš, dodaš svojo atmosfero, sebe. Občinstvo to občuti in tudi ceni. ■

NAJVEČJI ČAR JE, ČE ODIGRAŠ MALCE IZVEN OKVIRJEV – PRI KAKŠNIH RITMIH POČAKAŠ, DODAŠ SVOJO ATMOSFERO, SEBE.

O USTANOVI AS FUNDACIJE

Ustanovo je na pobudo Matjaža Gantarja 4. novembra 1995 soustanovila Kmečka družba za upravljanje investicijskih skladov, d. d. (danes KD Skladi, d. o. o.). Sprva je delovala pod imenom Ajda Fundacija, skladno z razvojem Skupine KD pa se je preimenovala v KD Fundacijo in kasneje v AS Fundacijo. Danes je temeljno poslanstvo AS Fundacije pomoč perspektivnim mladim posameznikom pri šolanju na različnih področjih znanosti, umetnosti in kulture.

KD Galileo, mešani fleksibilni sklad

Prvi slovenski vzajemni sklad

Fleksibilen globalni sklad s 25-letno tradicijo in z jasnim pogledom naprej.

Izkoristite posebno ugodnost ob jubileju in pridobite dodatnih 25 evrov.*

Od leta 1992, ko je nastal kot prvi slovenski vzajemni sklad, se je KD Galileo razvil v globalni sklad, ki se aktivno prilagaja razmeram na trgu. Odlikujejo ga tradicija, odličnost upravljanja ter zaupanje vlagateljev in stroke.

Sklad KD Galileo se je v letu 2016 uvrstil med 5 % najboljših globalnih fleksibilnih skladov na svetu po oceni agencije Morningstar.

Tudi vi lahko plemenitite svoj denar v skladu KD Galileo. Pridružite se več kot 20.000 vlagateljem, ki so danes del zgodbe KD Galilea!

080 80 24
WWW.KD-SKLADI.SI

KD Skladi

KD Galileo je podsklad KD Krovnega sklada, ki ga upravlja KD Skladi, družba za upravljanje, d. o. o., Dunajska cesta 63, Ljubljana. Prospekt krovnega sklada z vključenimi pravili upravljanja, dokumenti podskladov s ključnimi podatki za vlagatelje (KIID) ter zadnje objavljeno letno in polletno poročilo krovnega sklada v slovenskem jeziku so vlagateljem v tiskani obliki brezplačno na voljo na sedežu družbe in vpisnih mestih, v elektronski obliki pa so objavljeni na spletni strani www.kd-skladi.si, kjer vlagatelj najde tudi druge podatke in informacije o podskladu.

*Vlagatelji, ki so ali bodo pristopili k pravilom upravljanja kateregakoli podsklada KD Krovnega sklada, njihova enkratna vplačila v višini vsaj 1.000,00 evrov v katerikoli podsklad pa bodo prispela na transakcijski račun posameznega podsklada do 1. 6. 2017 do vključno 0:01 ure zjutraj, bodo ob 25-letnici podsklada KD Galileo prejeli enkratno dodatno vplačilo v podsklad KD Galileo v višini 25 EUR, če bodo na dan priprave podatkov za dodatno vplačilo še vedno imetniki enot premoženja, ki so jih pridobili ob enkratnem vplačilu 1.000,00 EUR. Vplačilo na investicijski račun drugega vlagatelja ni možno, prav tako ni možna menjava ali izplačilo dodatnega vplačila v gotovini.

Avtorske pravice © 2015 Morningstar Deutschland GmbH. Vse pravice pridržane. Informacije v tej publikaciji: (1) so last družbe Morningstar in/ali njenih ponudnikov vsebin; (2) jih ni dovoljeno kopirati ali distribuirati; in (3) niso zajamčeno točne, popolne ali pravočasne. Družba Morningstar in njeni ponudniki vsebin ne prevzemajo odgovornosti za škodo ali izgubo, ki bi izhajala iz uporabe teh informacij. Pretekla donosnost ni jamstvo za rezultate v prihodnosti.